

Katoliški glas

Settimanale - Spedizione in abbonamento postale - Pubblicità inferiore 50%

Redazione - Uredništvo: Riva Piazzutta, 18 - 34170 Gorizia - Gorica - Tel. 0481/533177 - Fax 0481/536978

Poduredništvo: 34133 Trieste - Trst - ul. Donizetti, 3 - Tel. 040/370846 - Fax 040/633307 - Poštni t/rn 10647493 Zadruga Goriška Mohorjeva

TAXE PERÇUE	GORIZIA
TASSA RISCOSSA	ITALY

NAŠ UVODNIK

Pokojnine in vroča jesen

V zadnjih mesecih je bila velika pozornost italijanske javnosti osredotočena na problem pokojnin. Na široko so o tem problemu skoraj vsak dan poročali časopisi in druga obveščevalna sredstva. Verjetno ni bilo odraslega italijanskega državljanca, ki ne bi o tem na kak način razmišljal ali razpravljal, bodisi tisti, ki so že upokojeni, kakor tudi tisti, ki pričakujejo, da si bodo na koncu delovne dobe prislužili pričakovano penzijo.

Na splošno so prevladovali razburjenje, negotovost in strah, ki so jih v glavnem povzročale skoro vsakodnevne, večkrat protislovne in grozeče izjave raznih pristojnih ali nepristojnih vladnih ministrov. Ti so napovedovali in še vedno grozijo, da bodo v finančnem zakonu za leto 1995 krepko udarili po penzijah: zamrznitev poviškov pri obstoječih pokojninah, podaljšanje delovne dobe do 65. leta starosti že v prihodnjem letu, znižanje zneskov pri izračunavanju dozorelih pokojnin, odprava možnosti predčasne upokojitve itd.

S takšnim klestenjem pri pokojninah naj bi vlada reševala primanjkljaje državne blagajne in njene kronične zadolženosti.

S predvidenimi takojšnjimi ukrepi bi bili najbolj krivično prizadeti skoraj izključno široki sloji odvisnih delavcev in javnih uslužbencev, obrtniki, kmetje in trgovci, medtem ko bi bili izvzeti oblastniški in bogatejši sloji, med katerimi so mnogi, ki so vpisani pri posebnih privilegiranih pokojninskih skladih, vključno s parlamentarnimi poslanci in senatorji, ki imajo pri pokojninah zelo ugodne pogoje.

Takemu načinu reševanja socialnega skrbstva botruje liberistično gledanje sedanje vlade, po katerem močnejši in bogatejši sloji, ki so trenutno na oblasti, režejo kruh svojim podložnikom.

Takšnemu pristopu so se odločno uprli predstavniki in glasilci šibkejših slojev, zlasti delavski sindikati in opozicijske stranke, ki se sklicujejo na solidarnostno gledanje družbene ureditve, po katerem naj se pravice in dolžnosti vseh državljanov porazdelijo bolj uravnovešeno, zlasti ko gre za socialno skrbstvo, ki je ena osnovnih zahtev občne blaginje v sodobni državi.

O potrebi korenite in pravične reforme pokojninskega sistema soglašajo vsi. Reforma pa naj bo postopna, sad solidarnostnega gledanja na družbo: če so potrebne žrtve, naj bodo pravično porazdeljene med vse državljane, z odvzemanjem kričočih privilegijev na eni strani in z ohranitvijo osnovnih že doseženih pravic pri šibkejših slojih.

V prvi vrsti pa bi morali v zadolženo državno blagajno prispevati nešteti davčni utajevalci, ki se skrivajo pretežno pri privilegiranih bogatejših slojih in ne pri odvisnih delavcih, ki jim je v glavnem namenjeno klestenje pokojnin, pa čeprav le-ti poštno plačujejo davke in socialne dajatve do zadnjega krajercja.

Verjetno se nam obetajo to jesen še vroči dnevi prav pri reformah pokojninskega sistema. Videli bomo, če bo v bitki prevladal liberistični ali solidarnostni pogled na družbo.

Ivan Buzečan

Papež v Zagrebu: Slovani, pokopljite sovraštva in razprtije!

Reki Sava in Donava ne ločujeta ljudstev, ampak jih združujeta

Sveti oče je ob vrnitvi s pastirskega obiska v Zagrebu izrazil veliko občudovanje za mogočen izraz vernosti hrvaškega ljudstva in topel sprejem primerjal le z obiski, ki jih je opravil v domovini. Evhariističnega bogoslužja ob zaključku proslav za deveto stoletnico zagrebške nadškofije se je udeležil milijon vernikov, po en Hrvat na štiri. Sam papež je ob zaključku maše podčrtal izredno zbranost in sodelovanje množice.

Janez Pavel II. je ob odhodu poudaril, da je bil obisk romanje miru in občestvenosti. V vseh posegih je izrazil priznanje Hrvaški za večstoletno zvestobo cerkvi; kardinal Kuharić in predsednik Tudjman pa sta izrekla hvaležnost papežu za odločilno podporo v zgodovinski prelomnici osamosvojitve in med vojno na Hrvaškem.

Že takoj ob prihodu je papež poudaril, da prihaja kot romar Jezusovega evangelija, ki je sporočilo ljubezni, sloge in miru. Pozdrav pa je šel dlje: Bosni in Hercegovini ter mučeniškemu mestu Sarajevu. Papež je dejal, da daruje Bogu grenkobo, ker ni mogel obiskati Sarajeva kot romar miru in upanja. Pozdrav pa je namenil vsem krščanskim skupnostim na Hrvaškem in še zlasti srbski pravoslavni Cerkvi, muslimanom in judom. V svojih nastopih je poudaril evangeljske vrline hrvaških svetih mož od sv. Nikole Tavelića in sv. Leopolda Mandića, čigar relikvijo je daroval katedrali, pa do služabnika božjega kardinala Alojzija Stepinca, mogočnega lika zvestobe Cerkvi, ki je pretrpel zapor in preganjanje pod komunističnim režimom.

V ospredju papeževe zavzetosti je mir na Balkanu, ki je mogoč. Treba je graditi kulturo miru in odgovornim na Hrvaškem je dejal, naj sledijo le mirni poti pri reševanju še odprtih vprašanj.

Hrvaška Cerkev je poklicana prav v znamenju hvaležnosti za veliko milost zgodovinske zvestobe Cerkvi, da postane apostol obnovljene sprave. Vera naj ponovno postane v teh predelih združevalna sila. Napredek in blaginja držav slonita le na miru.

Papež poljublja hrvaško zemljo

Hrvaška Cerkev in ves narod naj postaneta vzpodbudnika odpuščanja in sprave. Mladina naj bo v prvi črti subjekt graditve miru. Mir na Balkanu ni utopija, postavlja se kot perspektiva zgodovinske stvarnosti. Ob težkih izkušnjah naj Hrvati gradijo bodočnost strpnosti in razumevanja. Papež je ob odhodu še podčrtal pravico vsakega naroda do obstoja in političnega priznanja. Vsaka izmed republik nekdanje jugoslovanske federacije je nastala na osnovi pravice do suverenosti, ki je mednarodna skupnost ne more odrekati. Spopad na Balkanu, ki še terja veliko žrtev v Bosni in Hercegovini, nikakor ni opravičljiv. Hrvate je ponovno pozval k pogumu, odpuščanju in sprejemanju. Osnova miru sta odkrita zavzetost za dialog ob spoštovanju pravic vseh, vključno pravic narodnih manjšin, in obveznost vsestranske strpnosti.

Poleg osrednje svečanosti na hi-

podromu je bila druga konica globalnega verskega doživljanja sobotno molitveno srečanje z duhovniki, redovniki in redovnicami v zagrebški katedrali. Kardinal Kuharić je izrazil papežu ganljivo dobrodošlico. Predstavil mu je stanje Cerkve in podčrtal, da je vojna povzročila razdejanje 115 župnij ter da pregnanci še čakajo na vrnitev. Papež je poudaril, da so posvečene osebe potrebne svetu, in pozval na novo evangelizacijo. Več kot pol milijona ljudi ob papeževem prihodu in odhodu po zagrebških ulicah in milijon vernikov na hipodromu pa potrdilo vernosti hrvaškega ljudstva ne le po številčnosti, ampak tudi zaradi goreče molitve. Vsa hrvaška občila, ki so pred papeževim obiskom obsežno poročala o pripravah in pričakovanju, so v dneh obiska, kar se nadaljuje še zdaj, poglobila svoje prispevke v znamenju velike duhovne razsežnosti obiska.

Miro Oppelt

40 let Slovenske kulturne akcije

Boštjan Kocmur

Izseljensko društvo Slovenija v svetu je organiziralo od 9. do 11. septembra v Cankarjevem domu vrsto prireditev ob praznovanju 40-letnice Slovenske kulturne akcije (SKA).

Obiskovalci so imeli na razpolago programsko knjižico. V njej so po-

datki o vseh nastopajočih in umetnikih ter besedila samospelov iz oratorija Irenaj Friderik Baraga, ki je bil predstavljen na sklepnih prireditvah. Do torka je bil možen ogled razstave tiska in dokumentarnih fotografij Slovenske kulturne ak-

cije v pripravi dr. Janeza Arneža, vodje inštituta Studia Slovenica, in razstave likovnih del članov Slovenske kulturne akcije. Na slednji so razstavljali France Gorše, Bara Remec, France Ahčin, Milan Volovšek, Aleksa Ivanc, Stanislav Rapotec, Marija Ana Savinšek, Ted Kramolc, Tone Kržišnik, Ivan Bukovec, Andrej Makek, Marjan Grum ter An-

(se nadaljuje na 3. strani)

Sv. oče na zagrebškem hipodromu

Mati Terezija je pisala državnim zastopnikom konference ZN o prebivalstvu v Kairu

Govori vam moje srce. Govori vsaki osebi posameznih dežel sveta; ne samo državniku, ki je pooblaščen, da prevzema odgovorne odločitve, ampak tudi vsem materam, očetom, mestnim in vaškim dečkom.

Vsako izmed nas je na svetu zato, ker nas je Bog, naš Stvarnik, ljubil, kakor so nas ljubili tudi naši starši, ki so nam dali življenje; to je največji božji dar.

Prevzema nas velika žalost, ko vidimo, kaj se dogaja v raznih delih sveta: življenje hoté uničujejo vojne, nasilje, splav. Toda Bog nas je ustvaril za velike namene: da bi ljubili in bili ljubljene.

BOG LJUBI NEROJENEGA OTROKA

Izjavila sem že in vem, kaj govorim. Najhujši napad na mir na svetu zadaja splav. Če lahko celo mati ubije svojega otroka, kdo potem brani vam in meni, da bi se med seboj ne ubijali? Edini, ki ima pravico vzeti življenje, je On, ki je življenje ustvaril. Nihče drug nima te pravice, ne mati ne oče ne zdravnik ne organizacija ne konferenca ne vlada. Prepričana sem, da se na dnu vašega srca zavedate, da je že nerojeni otrok človeško bitje, ki ga Bog ljubi, kakor ljubi vas in mene. Kako more torej tisti, ki se tega zaveda, uničiti življenje? Prevzema me groza, ko mislim na vse tiste, ki ubijajo svojo vest s tem, da se odločajo za splav. Po smrti se bomo znašli pred Bogom, začetnikom življenja. Kdo bo pred njim odgovarjal za milijone otrok, ki jim ni bilo dano živeti, doživljati ljubezni in biti ljubljene?

SVET JE DOVOLJ VELIK

Bog je ustvaril dovolj velik svet za vsa bitja, ki bi se rodila. Samo naše srce ni dovolj veliko, da bi želeli in

sprejemali ta bitja. Kako bi bilo lepo, ko bi ves denar, ki ga trošimo za ubijanje, uporabljali za hrano, stanovanja in vzgojo! Prevečkrat se bojimo žrtve, ki bi jih tako morali sprejeti; toda kjer je ljubezen, tam ni žrtve, in ko je naša ljubezen povezana s trpljenjem, tedaj vladata veselje in mir.

Otroka, ki ga nočete ali ga ne morete vzdrževati oziroma vzgajati, dajte raje meni. Nobenega otroka ne odklanjam. Poskrbela mu bom dom ali starše, ki ga bodo ljubili... Bojujmo se proti splavu tako, da otroke posinovimo!

POSINOVLJENJE - PROTIUTEŽ SPLAVU

Tisočerm otrokom smo že poskrbeli ljubeče družine. Kako sta lepi povezanost in ljubezen, ki ju otrok prinaša v družino!

Otrok je najlepši božji dar družini in narodu. Nikdar ne odklanjam tega daru!

Moja prošnja je ta, da bi vsako izmed vas imel zmeraj dovolj moči, da bi videl in ljubil Boga v vsaki osebi, tudi v tisti, ki se še ni rodila.

Bog naj vas blagoslovi!

Mati Terezija

40 let slovenskih romanj na Barbano

Kot vsako leto že štiri desetletja ob koncu poletja romamo slovenski verniki iz zamejstva k M.B. na Barbano. Tudi letos nas je bilo kar veliko, kar se je pokazalo zlasti z mogočnim ljudskim petjem pri maši in popoldanskem bogoslužju.

Kot je bilo najavljeno, je letos skupno jubilejno mašo vodil mladi ljubljanski pomožni škof msgr. Alojzij Uran. Z njim je somaševalo lepo število duhovnikov iz obeh škofij. S svojo navdušeno besedo nas je v pridigi spodbujal, naj ostanemo še naprej zvesti Bogu, Mariji in Cerkvi, saj je ena izmed odlik našega naroda prav ljubezen do M.B., ki ji je na mnogih krajih zgradil cerkve in cerkvice ter posvetil njej v čast številne pesmi. Nekaj lepih misli je povedal o družini, ko obhajamo letos po naročilu Združenih držav in vesoljne Cerkve leto družine osnovne celice človeškega rodu. Molili smo tudi za konferenco v Kairu, da bi svoje sklepe uskladila po božji zamisli; sv. oče namreč že dalj časa opozarja državnike, naj jim bo pri vsem osnova mo-

ralni zakon, ki brani človeško življenje.

Sv. maša je bila res mogočen slavošpev Kristusu in njegovi Materi tako s pobožnim sodelovanjem romarjev kot z mogočnim ljudskim petjem in množičnimi obhajanjem. Tako glasno in ubrano petje barbarska bazilika najbrž doživi le ob našem slovenskem romanju, kot so menili tudi frančiškani, ki oskrbujejo to božjo pot.

Tudi popoldne je g. škof vodil uro čiščenja za domovino, kot so škofje naročili vsem župnijam. Molili smo tudi za vse goriške slovenske župnije. G. Marjan je za vse romarje pripravil tipkane liste s prošnjami in primernimi pesmimi. Ura je končala s petimi ljudskimi litanijami M.B. in evharističnim škofovskim blagoslovom. Bog obvaruj po priprošnji M.B. našo domovino vsega hudega v tem tako viharnem času, ko povsod vre od nezadovoljstva. In Marijin blagoslov naj bo vedno nad nami vsemi.

M. F.

Pomožni škof Uran daruje sv. mašo

mi zaključki?

Zelo pomembno se mi zdi, da je Cerkev stopila v resen in konstruktiven dialog s svetom. Konferenca pa je navsezadnje pokazala, kako brezsrčna in egoistična so stremjenja »velikih« držav. Pokazala je, kako je svet z neustavljivim tehnološkim razvojem popolnoma izgubil čut za človeka, za solidarnost, za ljubezen. Pokazala je, kako ogromen postaja razkorak med severom in jugom, med »razvitim« in »nerazvitim«, med bogatim in revnim.

To je svet, ki teži po tem, da bo in-

vestiral 17 milijard dolarjev letno za demografsko politiko, od reklamiranja in širjenja preservativov do raznorodnih raziskav na tem področju. 17 milijard dolarjev!

To je svet, ki je v prejšnjem stoletju koloniziral revne dežele, da bi lahko na njihovem hrbtu razvil svoje blagostanje, sedaj pa trpljenje in fizično ter duhovno umiranje teh ljudi hoče odpraviti z naprednimi parolami kot »družinsko načrtovanje«, »vzdržljiva rast«, »reproduktivno zdravje«...

Ali je to človeka vreden razvoj?

DH

Kairo - Tudi Vatikan podpisal zaključni dokument

Na mednarodni konferenci za prebivalstvo in razvoj v Kairu je Vatikan dosegel, da v zaključnem dokumentu, ki naj bi urejeval mednarodno demografsko politiko v naslednjem desetletju, splav ni več omenjen kot sredstvo za družinsko načrtovanje. Na vseh ostalih področjih (kontracepcija, begunci, družina, finansiranje...) so se uveljavile bolj ali manj li-

beristične ideje, tudi če se je Cerkev odločno zavzela proti uporabi teh sredstev. Čeprav je dosežek na področju splava pomemben, lahko rečemo, da je edini zmagovalec konference kompromisarski maneuver, s katerim so razvite države skušale rešiti svoje interese in obenem omiliti konflikt z Vatikanom.

Smo lahko kristjani zadovoljni s te-

roji vere, ki bodo skoraj vsi umrli mučeniške smrti kot njihov Učitelj, se po poti pogovarjajo o tem, kdo izmed njihov je največji. Evangelisti, ki so v svojih zapisih prikazali duhovno pot dvanajsterih, bi lahko o tem neprijetnem pripetljaju molčali, saj je dokaj ponižujoč za apostole. Ohranili pa so ta dogodek, ker so hoteli z njim nakazati eno od resnih težav duhovnega življenja; ta obstoji v iskanju samega sebe. Pri vsakem duhovnem vzponu se pride do težnje, da duhovnost postane pot samopotovanja, iskanja lastnega jaza, osebnega interesa. Vodi v skušnjava napuha. Človek zapade v računico duhovnega dobičkarstva: meri, izračunava, ocenjuje, primerja svoj duhovni vzpon z drugimi in skuša ugotoviti, da je najboljši. Pogosto postane to prefinjen izvor zla. Ni tež-

ko ugotoviti, da ima ta slabost svoje korenine v človeškem napuhu, ki ga krščanska misel povezuje z izvirnim grehom.

Jezus je pomenek o tem, kdo je največji in najzaslužnejši, izkoristil in nam dal dober nasvet. »In vzel je otroka, ga postavil mednje, ga objel in jim rekel: Kdor sprejme katerega izmed takih otrok v mojem imenu, mene sprejme; kdor pa mene sprejme, ne sprejme mene, temveč tistega, ki me je poslal« (Mr 9,37). To njegovo ravnanje komentirajo njegove besede: »Če kdo hoče biti prvi, naj bo izmed vseh zadnji in vsem služabnik.« Kdor torej hoče živeti pristno duhovno življenje, naj bo kakor otrok, ki je poln zaupanja, otrok, ki ne dvomi, da ga imajo starši radi in ki ne zna meriti svojih čustev. V tem smislu

izzvenijo tudi Jezusove besede: »Kdor ne sprejme božjega kraljestva kakor otrok, nikakor ne pojde vanj« (Mr 10,15).

Neprišteveno vprašanje dvanajsterih »Kdo izmed nas je največji?« bi lahko po tej Jezusovi razlagi obrnili in se vprašali: »Kdo izmed nas je najmanjši?« To naj bi bilo zares pravo vprašanje med kristjani, v vsaki krščanski skupnosti. Kdo je najmanjši in kdo nas potrebuje? Za tistega, ki je najmanjši in najbolj potreben, bi morali imeti največ skrbi in največ ljubeče pozornosti. Če smo zares kristjani, če pripadamo Kristusu, bi to vprašanje moralo imeti pomembno mesto v našem osebnem življenju in v življenju naših skupnosti.

Zvone Štrubelj

Božja beseda je kakor kruh...

18. september

25. navadna nedelja

»Če kdo hoče biti prvi, naj bo izmed vseh zadnji in vsem služabnik« (Mr 9,35)

Na poti proti Jeruzalemu Jezus večkrat napove svoje trpljenje. Njegovi učenci teh napovedi še ne razumejo. Najdlje od svojega Učitelja so v trenutku, ko jih zalotijo pri pogovoru o tem, kateri izmed njih je največji in najzaslužnejši. Pogovarjajo se, kdo bo ob tem novem preroku, njihovem Učitelju,

iztržil najboljši položaj. V tem trenutku so kakor otroci, ki sanjavo izbirajo svoje vloge v novem kraljestvu, ki ga je Jezus napovedal.

Evangelij 25. navadne nedelje nam torej slika presenetljiv prizor. Prikazuje nam stebre, na katerih bo zgrajena Cerkev. Toda ti neustraseni oznanjevalci evangelija, ti he-

Iz Beneške Slovenije

Septembra se ob začetku novega šolskega leta začnejo **diskusije oz. razmišljanja o številu dijakov na slovenskih šolah**, o nižanju le-tega, o demografskem padcu ter narodni zavesti in njeni sivi coni, ki se širi med mladino. S številkami pred očmi iščemo najsprejemljivejšo interpretacijo na ta temeljni problem za prihodnost slovenske manjšine, ki je navadno aktualen le septembra. Podatki, ki prihajajo iz Nadiških dolin, pa so razveseljivi. Ob splošnem padcu števila otrok na italijanskih osnovnih šolah oz. vrtcih se jih je v prvi razred dvojezične osnovne šole v Špetru vpisalo kar osemnajst, to je kar devet otrok več od prejšnjega leta. Podatki sicer še niso definitivni, toda osnovnošolcev je do sedaj sedemdeset. Učenje slovenskega in italijanskega jezika ter angleščine v zadnjih letih prepričuje starše iz Nadiških dolin.

O prihodnosti Kanalske doline se je prejšnji teden govorilo v Bovcu, kjer se je zaključila prva poletna univerza pod geslom **Evropa v regijah**. Vodil jo je Andreas Moritsch z oddelka za zgodovino vzhodne in jugovzhodne Evrope na celovški univerzi. Sodelovalo ja petinštirideset študentov iz Avstrije, Italije in Slovenije. Zanimiva je bila predvsem zaključna okrogla miza, pri kateri je Rudi Bartoloth v imenu kulturnega društva Planika spregovoril o položaju v Kanalski dolini. Svojo pozornost je usmeril na odselitev slovenskih ljudi v Avstrijo in na po-

vojno priseljevanje v te kraje iz južnih delov italijanske države. Kar se tiče gospodarskih perspektiv, je njena prihodnost vezana na rast turizma. Danes gospodarstvo sloni na mali trgovini in kmetijstvu; ob vstopu Avstrije v Evropsko skupnost bo padlo število zaposlenih v carinskih in špediterskih službah.

Omenimo še posebni **sejem, ki je potekal v Kozci**. Zanimiva je bila razstava v prostorih vrtca: slike so predstavljale zgodovino vsake družine, ki živi v Kozci in bližnjih vaseh. Poleg plesa je za dobro voljo poskrbelo Beneško gledališče z igro **Mož moje žene**, tako da je bila slovenska beneška beseda še enkrat uradni gost na domačem sejmu.

Erika Jazbar

KNJIŽNE NOVOSTI

Družbeni nauk Cerkve

Mohorjeva družba iz Celja je letos izdala v svoji zbirki, ki nosi naslov Teološki priročniki, imenitno knjigo Družbeni nauk Cerkve. Uredila sta jo in tekste prevedla izvedenca in profesorja teološke fakultete iz Ljubljane dr. Rafko Valenčič in dr. Janez Juhant. Lep in jedrnat uvod je napisal ljubljanski metropolit dr. Alojzij Šuštar, ki med drugim pravi tudi, da je zelo vesel, ker končno dobivamo v slovenskem jeziku knjigo, ki jo nujno potrebujejo predvsem duhovniki, sociologi,

SSO podpira pobudo za ustanovitev Narodnega sveta Slovencev

V sredo, 7. septembra, se je v Gorici po poletnem premoru spet sestel Izvršni odbor SSO. Še posebej je obravnaval vprašanje ustanovitve širšega zamejskega organizma, ki bi povezoval vse slovenske komponente za skupno obrambo interesov slovenske manjšine v Italiji. Pred kratkim je ustanovitev Narodnega sveta Slovencev v Italiji predlagala Slovenska skupnost. Izvršni odbor SSO meni, da je ta pobuda zelo koristna in pozitivna, saj lahko okrepi enotnost slovenske manjšine v Italiji tako navznoter kot navzven. Zato iniciativo podpira načelno in dejansko.

Taka pobuda je seveda še toliko

bolj potrebna danes, ko smo v nelahkem političnem položaju, ki terja od vseh nas kar se da odločno in enotno stališče ter nastopanje za doseg skupnih narodnih interesov.

SSO ima vrsto načrtov za izvajanje svojega programa tako v krajšem kot srednjem roku. Začetek šolskega leta zahteva od odbora uresničitve že začelih pobud zlasti glede prevozov otrok v slovenske šole. Med drugimi dejavnostmi je tudi skrb za izdajo nekaterih publikacij: aktov lanskega simpozija o Evropi in manjšinah, zgodovinsko-glasbene zbirke o tolminskih puntih in raziskave o važnejši svetiščih ob mejah (ob slovensko-italijanski in slovensko-avstrijski). Letošnji pomembnejši jubileji bodo poudarjeni tudi z ustreznimi prireditvami.

SSO je poslala pozdravno pismo

SKD v Kostanjevico za njihov 5. Tabor. Zavzemamo se za to, da bi Slovenski krščanski demokrati odločno podprli Slovence v Italiji v prizadevanjih za doseg pravic.

BRALCI PIŠEJO

Koncerti v cerkvi

Pričenja se nova prosvetna sezona z nastopi v dvorinah in po cerkvah. Zato bi rad na nekaj opozoril.

Vsi koncerti in nastopi pevskih zborov niso vedno primerni za bogoslužne prostore kot so naše cerkve. V pretekli sezoni sem namreč opazil, da so pevski zbori ponekod nastopili s pesmimi, ki po vsebini nikakor niso spadale v cerkev. To je bogoslužni kraj, kraj božjega češčenja in s tabernakljem ter Najsvetejšim v njem. Pri koncertih v cerkvi bi tega značaja ne smeli prezreti, posebno še danes, ko imamo na razpolago prosvetne dvorane. Zato svetujem prirediteljem koncertov v cerkvi, naj pri izbiri pesmi za nastope v sakralnih prostorih upoštevajo, da ni vse primerno za take kraje.

Še nekaj: Pred nastopom v cerkvi naj se organizatorji pogovorijo z domačim župnikom ali še bolje z župnijskim pastoralnim svetom; koncerti v cerkvi naj bi bili skupna pobuda prosvetnega društva in domačega vernega občestva. Saj je želeto, da bi domače prosvetno društvo bilo vedno povezano tudi z domačo župnijo.

K. Humar

ekonomisti in vsi tisti slovenski intelektualci, ki bi radi poglobili znanje in vedenje o tem, kaj in kako je v zadnjem stoletju katoliška Cerkev govorila o družbi in kakšne napotke je dajala vodilnim ljudem in vsem katoličanom, da bi vsaka človeška družba postala boljša in bolj vredna evangeljskega sporočila. Knjiga Družbeni nauk Cerkve je čudovito urejena in obsega kar 663 strani, izdana pa je v brošuri. Dr. Juhant in dr. Valenčič sta vanjo uvrstila vse pomembne cerkvene dokumente o katoliškem družbenem nauku zadnjih sto let. Po knjigi bo segel vsakdo, ki hoče zares vedeti, kaj je Cerkev ljudem svetovala in česa ne.

Splošno nepoznavanje katoliškega družbenega nauka je namreč največkrat krivo, da se o katoliški Cerkvi prevečkrat slabo govori. V knjigi je tudi imeniten uvod dr. Janeza Juhanta, ki v klenih besedah na kratko oriše katoliški družbeni nauk zadnjih sto let; sledijo pomembnejši cerkveni dokumenti od okrožnice Rerum novarum papeža Leona XII. vse do zadnjih navodil, ki jih daje sodobni družbi sedanji papež Janez Pavel II.

Zares imenitna knjiga, po kateri bi morali večkrat segati vsi javni delavci in intelektualci, ki v sodobni pluralni slovenski družbi hočejo govoriti tudi o katoliški Cerkvi. Jurij Paljč

Bili smo pozorni na uvajanje sprememb

Minilo je že stoletje, odkar se je začela naša zgodovina. Čas je hitro minil, ker smo vselej z navdušenjem delali za to, da bi vedno novim zahtevam zadostili z vedno novimi uslugami, ki temeljijo na učinkovitosti, dinamičnosti in razpoložljivosti. Dejansko smo uresničili to, kar želijo ljudje naših krajev. Ker smo vajeni uvajati novosti, smo se sedaj tako spremenili, da lahko vsem nudimo ugodnosti Zadrúžnega Kredita. Potem ko je preteklo stoletje, se ponašamo z živahnostjo, ki je lastna komaj rojeni ustanovi. Za skupni blagor bomo pritegnili vse k našemu načinu dela in skupnega življenja.

VČERAJ, KMEČKA IN OBRITNIŠKA HRANILNICA

CREDITO COOPERATIVO

ZADRUŽNE KREDITNE BANKE FURLANIJE-JULIJSKE KRAJINE

Potrjeno, kar je bilo o spopadu med Teodozijem in Evgenijem že znanega

Z večdnevnim mednarodnim strokovno-znanstvenim posvetom o pomenu in drugih vidikih spopada med rimskim cesarjem Teodozijem in njegovim tekmečem, samozvanem Evgenijem, ki se je končal prejšnjo soboto, se je zaključilo obeleževanje 1600-letnice slavite bitke, ki presega zgodovino antičnega rimskega cesarstva, saj gre za pomembem mejnik v celotni zgodovini zahodnega sveta.

Dogodek opisuje kar štirinajst antičnih avtorjev (polovica med njimi je sodobnikov), na podlagi njihovih poročil pa vsaj petnajst srednjeveških piscev, tako bizantinskih kot zahodnih. Ti ocenjujejo bitko kot enega največjih dogodkov v antični zgodovini sploh.

Obeleževanje 1600-letnice omenjenega dogodka ni prineslo pomembnejših novih ugotovitev. O bitki ni materialnih dokazov, kot so izkopanine ali razne najdbe; arheologi pa z izkopavanji - tako je bilo rečeno na mednarodnem simpoziju, ki je potekal v dvorcu Zemono pri Vipavi - tudi ne bodo nadaljevali. Zagotovo je pomembno to, da med strokovnjaki ni več različnih stališč ali celo polemik o prizorišču glavne spopada (mišljen je drugi del bitke, 6. septembra leta 394). Zato velja za potrjeno mnenje zgodovinarja Otta von Seca in avstro-ogrškega časnika Georga Veitha, ki izhaja iz leta 1913, da je bitka potekala na območju med Zemonom pri Vipavi in Vrhpoljem.

Zgodovinar prof. dr. Rajko Bratož lokacijo še bolj podrobno opisuje takole: »Bitka je potekala na ravnici, ki je na severu omejena z Vrhpoljem in Budanjami, proti jugu pa se mimo dvorca oziroma griča Zemono razteza do reke Vipave.«

Namen in cilj obeleževanja 1600-letnice spopada na območju sedanjega Zgornje Vipavske doline je bil predvsem zbrati čimveč gradiva in pričevanj o dogodku. Slovenci namreč malo vemo o zgodovini na našem ozemlju v starem veku in pozneje. Gre za skoraj 800 let dolgo obdobje, ki bi ga morale spoznati vsaj nove generacije v naši državi.

Med obeleževanjem bitke, ki je zvečine potekalo v tem mesecu, je bilo izdanih nekaj novih publikacij o omenjeni temi oziroma o preteklosti posameznih območij v Zgornji Vipavski dolini. Najpomembnejša je prav gotovo publikacija zgodovinarja in najboljšega slovenskega poznavalca starega veka, prof. dr. Rajka Bratoža O bitki pri Frigidu v izročilu antičnih in srednjeveških avtorjev. Skladatelj Marjan Gabrijelečič je zložil izvirno skladbo AEOLUS. S tem je nekako na uradni ravni potrjena odločilna vloga, ki jo je imela vipavski burja pri zmagi cesarja Teodozija.

V Ajdovščini je izšel tudi nov vodnik o tem starem naselju (o Castri, kot se je Ajdovščina imenovala v antičnem obdobju). Na Hrušici pa so v prenovljenih prostorih nekdanje

So Cerkev samo duhovniki in teologi?

To vprašanje mi je prišlo na misel, ko sem prejšnji teden po TV Slovenija gledal omizje, ki je bilo posvečeno problematiki verskega pouka v šoli. Na eni strani so bili ministri za šolstvo Slavko Gaber, Spomenka Hribar in Marko Kerševan, na drugi pa teologi Borut Košir, Vinko Potočnik in Drago Ocvirk. Sestava omizja je zgovorno kazala, kako je v naši matični domovini še vedno razširjena miselnost, po kateri predstavljajo Cerkev in vernike samo duhovniki in teologi. Je že tako namreč, da se v debatah o verski in cerkveni problematiki v slovenskih medijih (predvsem po televiziji) na eni strani znajdejo določeni laicistično usmerjeni intelektualci kot npr. Spomenka Hribar, (ki, dovolite, prihaja na take debate kot naročena), na drugi pa priznani teologi in cerkveni dostojanstveniki. Katoliških laikov ni, še manj pa kakih predstavnikov tistih staršev, ki bi hoteli, da bi njihovi otroci v šoli obiskovali tudi verouk. Na ta način se

-nehote ali hote? - ustvari med občinstvom vtis, da je razpravljanje o teh zadevah le stvar peščice intelektualcev ter da je Cerkev v svojem boju osamljena.

Morda je to samo moj vtis. A nekega dne - vedno v preteklem tednu - sem gledal tudi oddajo Speciale TGI po prvi italijanski televizijski mreži, ki je bila posvečena preloženemu papeževemu obisku Sarajeva. Med gosti ni bilo nobene posvečene osebe, med drugimi pa so bili prisotni urednik TGI Mitja Volčič, časnika Vittorio Citterich, tajnik Italijanske ljudske stranke Rocco Buttiglione, bivši veleposlanik Sergio Romano in drugi. Tudi v oddaji Studio aperto po privatni mreži Italia 1 je bil prisoten kot gost katoliški izobraženec Sergio Quinzio.

Ne glede na vsebino in kvaliteto obeh oddaj se mi zdi, da je med Slovenijo in Italijo precejšnja razlika v teži, ki se jo daje krščanskim laikom, ki so med drugim v Cerkvi velika večina. Če se za trenutek ustavimo na

gozdarske šole oziroma pošne postaje, kjer je bilo tudi zbirališče Teodozijeve vojske, uredili stalno arheološko zbirko. Kmalu jo bo Goriški muzej uredil tudi v Ajdovščini.

Obeleževanje bitke za prevlado v rimskem cesarstvu bo morda povzročilo tudi razne kritične odzive. Prvo tako mnenje prihaja od dr. Branka Marušiča, zgodovinarja iz Nove Gorice. V nekem zapisu je opozoril, »da je krščanstvo nedvo-

mno temelj nove človeške civilizacije, toda ne bi smeli pozabiti, da se je omenjena civilizacija ustvarjala tudi na globokem izročilu drugih kultur, ki so dolga stoletja oplajale in obvladovale v prvi vrsti Sredozemlje. Bitka v Zgornji Vipavski dolini je pri tem pomemben mejnik, vendar naj vsako dejanje sloni na dokazih in ne na izmišljotinah ter pobožnih željah.«

M.D.

našem koncu, vidimo, da med predavatelji letošnje Drage ni bilo teologa, čeprav sta bili kar dve predavanji osredotočeni na problematiko krščanstva in slovenstva oz. na vprašanje formacije slovenskega kristjana danes. Predavatelja sta bila namreč arheolog Stane Gabrovec in slikar Lojze Čemažar. Dobro bi torej bilo, ko bi v naši matični domovini slišali tudi glas kakega krščanskega laika, ki bi po svoje prispeval k postopni odpravi mentalitete, po kateri so Cerkev samo duhovniki in teologi, ne pa tudi širše krščansko občestvo, ki stoji za njimi.

Ivan Žerjal

Magris odstopa

Tržaški senator Claudio Magris namerava odstopiti zaradi težke in dolgotrajne bolezni v družini, ki mu onemogoča, da bi normalno opravljal svojo senatorsko funkcijo. Kot znano, je bil Magris na zadnjih parlamentarnih volitvah izvoljen v rimski senat kot predstavnik tistega dela Trsta, ki se ima za odprtejšega od tradicionalnih liberalno-nacionalnih krogov. (Sicer je Magris nastopil kot naodvisen kandidat, op. p.)

Vest o nameravanem odstopu tržaškega senatorja, ki je tudi znan germanist in eden vidnejših predstavnikov tržaške kulturne srenje, je povzročila vrsto reakcij in pozivov s strani slovenskih in italijanskih kulturnih ter družbenopolitičnih organizacij in posameznikov, naj se premisli.

Zelo pozorni bomo na tradicijo

Odslej se bomo se odzivali na zahteve družine, kmetijstva in obrtništva. Prav tako se bomo odzivali na zahteve trgovine, industrije in katerega koli drugega področja gospodarskega zivljenja. Krajevni skupnosti bomo dali na razpolago ves pridobljeni dobiček, ki bo izhajal iz nasih novih dejavnosti, ki jih bomo opravljali na že ustaljen način tako, da bomo dajali prednost odnosom med osebami. Vasa banka siri svojo prisotnost na gospodarstvo, kot zahteva trg oziroma tako, kot vi zelite, za skupni blagor ob spostovanju tradicije.

Tvoja domača banka

DANES, KREDITNA ZADRUŽNA BANKA

